

СЕКЦІЯ 10. ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ

Піддячий В. М.,

УДК 37.013.83

д-р філос. наук,

старший науковий співробітник відділу андрагогіки,

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих

імені Івана Зязюна Національної академії

педагогічних наук України, м. Київ

Піддячий В. М. Обґрунтування операційно-діяльнісного компоненту андрагогічної компетентності педагогів. *Актуальний стан та основні пріоритети розвитку педагогіки* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 28 травня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 73 – 75.

ОБґРУНТУВАННЯ ОПЕРАЦІЙНО-ДІЯЛЬНІСНОГО КОМПОНЕНТУ АНДРАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю підвищення ефективності підготовки педагогів до взаємодії із дорослими суб'єктами учіння. У зв'язку з цим метою дослідження обрано обґрунтування операційно-діяльнісного компоненту андрагогічної компетентності педагогів.

На основі аналізу нормативно-правових документів, андрагогічну компетентність педагога розглядаємо як його готовність до роботи з дорослою аудиторією, що передбачає уміння: 1) визначати освітні потреби і запити; 2) враховувати особливості мотивації, процесу навчання, групової динаміки дорослої аудиторії; 3) застосовувати технології модерації, фасилітації та менторства; 4) залучати аудиторії до інтерактивної взаємодії у процесі навчання; 5) визначати результати навчання; 6) спонукати аудиторію до рефлексії [1]. Визначено, що вона містить ціннісно-мотиваційний, когнітивно-змістовий, операційно-діяльнісний, рефлексивно-оцінний компоненти та мотиваційно-аксіологічний, знаннево-інформаційний, процесуально-технологічний й рефлексивний критерії.

Вчені та педагоги, розробляючи та впроваджуючи конкурентоздатну освіту, спрямовують особистість на підготовку до життя і праці в швидкозмінному середовищі [6, с. 59 – 65]. Аналіз наукових праць дослідників дозволив обґрунтувати операційно-діяльнісний компонент андрагогічної компетентності педагогів. У дисертаційному дослідженні О. Л. Тракалюка, присвяченому розвитку фахової компетентності посадових осіб кадрових органів Збройних сил України у системі післядипломної освіти, серед основних компонентів фахової компетентності посадових осіб кадрових органів виокремлено практично-діяльнісний. Визначаючи практично-діяльнісний компонент, дослідник характеризує його як “здатність виконувати конкретні фахові завдання кадрового забезпечення ЗС України. Він пов'язаний з практичною стороною професійної діяльності, оскільки дає можливість оволодіти сукупністю вмінь і навичок та сприяє прагненню до самовдосконалення власних

фахових здібностей” [8, с. 70] через самоосвіту і самовиховання на шляху до професійної майстерності [4, с. 140 – 146]. Виокремлюючи праксеологічний критерій практично-діяльнісного компоненту автор характеризує його як здатність успішно виконувати посадові компетенції впродовж професійної діяльності на основі практичних умінь, фахового досвіду, культури та стилю [8, с. 50 – 51].

О. О. Рибчук у дисертаційному дослідженні присвяченому розвитку фахової компетентності викладачів спеціальних дисциплін вищих військових навчальних закладів (ВВНЗ) у системі післядипломної освіти розглядає предметно-діяльнісний компонент фахової компетентності викладача як “здатність успішно виконувати свої функціональні обов’язки у процесі педагогічної діяльності у ВВНЗ. Він відображає насамперед педагогічний досвід, культуру та стиль педагогічної діяльності, здатність успішно діяти як викладач спеціальних дисциплін ВВНЗ” [7, с. 54]. Виокремлюючи праксеологічний критерій предметно-діяльнісного компоненту науковець зазначає, що він передбачає “здатність проводити педагогічні дослідження, застосовувати наукові знання в педагогічній практиці, керуватися в діяльності закономірностями та принципами педагогічної науки, раціонально добирати методи, форми та засоби викладання спеціальних дисциплін, виявляти творчі здібності, пов’язувати теорію військових дисциплін із практикою застосування ЗС, діагностувати педагогічні явища, організовувати та управляти освітнім процесом” [7, с. 145]. Він включає виховну, дидактичну, діагностичну, дослідницьку, комунікативну, методичну, організаторську та управлінську діяльність викладачів спеціальних дисциплін ВВНЗ [7, с. 140 – 141].

У дисертації В. М. Піддячого присвяченій дослідженню естетичних засад професійного саморозвитку майбутнього педагога у структурі готовності майбутнього педагога до професійного саморозвитку на естетичних засадах виокремлено діяльнісний компонент. Він “передбачає сформованість умінь, що забезпечують успішність та ефективність професійного саморозвитку майбутнього педагога на естетичних засадах. Критерієм діяльнісного компонента є практична підготовленість. Під практичною підготовленістю слід розуміти здатність майбутнього педагога через практичну дію забезпечувати професійний саморозвиток на естетичних засадах” [2, с. 127] у межах визначених професійних параметрів [3, с. 156 – 165]. В цьому процесі важливим є успадкування знань від старшого покоління та якісне їх переосмислення і збагачення на новому етапі розвитку [5, с. 29 – 36].

Аналіз нормативно-правових документів та підходів науковців до розуміння діяльнісної складової фахової компетентності дозволив обґрунтувати операційно-діяльнісний компонент андрагогічної компетентності педагогів, визначити його критерії та показники. Встановлено, що він передбачає сформованість умінь, що забезпечують успішність та ефективність роботи з дорослою аудиторією. Критерієм операційно-діяльнісного компонента обрано процесуально-технологічну підготовленість. Під процесуально-технологічною підготовленістю розуміємо здатність педагога через практичну дію забезпечувати успішну та ефективну роботу з дорослою аудиторією. Показниками процесуально-технологічного критерію виокремлено

уміння: визначати освітні потреби і запити дорослих суб’єктів учіння; урахувати особливості мотивації, процесу навчання, групової динаміки дорослої аудиторії; застосовувати технології модерації, фасилітації та менторства; залучати аудиторію до інтерактивної взаємодії у процесі навчання; визначати результати навчання; спонукати аудиторію до рефлексії.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Орієнтовної навчальної програми підготовки тренерів для навчання педагогічних працівників, які навчатимуть учнів перших класів у 2018/2019 і 2019/2020 навчальних роках : Наказ Міністерства освіти і науки України від 05.02.2018 р. № 97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0097729-18>.
2. Піддячий В. М. Естетичні засади професійного саморозвитку майбутнього педагога : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2016. 279 с.
3. Піддячий В. М. Професійні параметри майбутнього вчителя. *Наукові записки*. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. 2013. Вип. СХІІІ (113). С. 156–165.
4. Піддячий В. М. Професійні самоосвіта та самовиховання майбутнього вчителя. *Наукові записки. Сер.: Педагогічні та історичні науки*. 2013. Вип. СХІІ (112). С. 140–146.
5. Піддячий М. І. Історичні передумови та теоретичні засади профорієнтації школярів. *Педагогіка і психологія*. 2006. № 3 (52). С. 29 – 36.
6. Піддячий М. І. Освіта і наука України у вимірі громадянських суспільств: соціально-професійна орієнтація. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2016. № 3/4 (48 – 49). С. 59 – 65.
7. Рибчук О. О. Розвиток фахової компетентності викладачів спеціальних дисциплін вищих військових навчальних закладів у системі післядипломної освіти : дис. ... д-р філос. наук : 13.00.01. Київ, 2020. 314 с.
8. Тракалюк О. Л. Розвиток фахової компетентності посадових осіб кадрових органів Збройних сил України у системі післядипломної освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2020. 364 с.